

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, aug. 27.

Nagy dolgok küszöbén.

Horánszky beszámolója több volt, mint udvariassági tény a választók iránt, több, mint képviselői beszámoló, valóságos programbeszéd, miniszteri tárcza elé.

Megkapja-e a miniszteri tárczát, melyet évek óta neki szánt a közvélemény, — még semmi jeltől sem lehet következtetni, de a hozzá adott program igen szimpatikus.

Beszéde első részében a liberális-musról szól, a legnagyobb elismerést követelve e jelszónak.

Ez a kezdet annyira megszokott már s annyira konvencionális bevezetése az ilyen tárgyú beszédeknek, hogy nem is tartjuk egyébbnek, mint p. o. a kézelő kihuzgálását a védő ügyvédnél, hogy majd a gesztusok kiadósabban essenek ki.

Eme kis pomádézás után azonban komoly dologra tér át Horánszky, olyanokra, a mik az egész országot érdeklik, sőt valóságos létérdeket képeznek.

Ecseteli a gazdasági helyzetet. Felállítja a tételt, hogy az országot katasztrófa nem érte, kereskedelmi tereinken visszahatás nem történt, a kamatláb súlyosabb nem lett s mégis előbbi évekhez képest a társadalomban általános a pénztelenség.

Ennek okát Horánszky abban látja, hogy a modern haladás óriási beruházásokat követelt, melyek nagy tőkeforgalmat

okoztak s bár így új forrásai lettek a nemzeti vagyonosodásnak, mégis sok közös magánadósság áll ezzel szemben és az igények tulsága.

Hát ez is igaz, de csak féligazság. Tulajdonképpen úgy áll a dolog, hogy a modern haladás nem szerzett újabb nemzeti vagyonosodási forrást, hanem a modern haladás megette a régi apró egzisztenciákat s azok apró tőkeit egy-egy ügyesebb s vajmi sokszor lelkiismeretlen, de az új viszonyokat jobban ismerő spekuláns kezébe összpontosította s így sok módos embert elusztatva, egy-egy új gazdagot dobott felszínre. Ezen kívül az egész modern berendezkedés súlya az ősi földbirtokra nehezedett, míg a modern haladás szimbolumai a spekuláció és kereskedés szintén a földművelés rovására páratlanul álló refakciókban részesült.

Ezt nem bírta ki az egyedüli reális, de fejletlen gazdaság és míg a kupolás bádogg tető elkészült modern államépületünkön, az alatt megrogyott a régi vályog-fal.

Sehogy sem tudunk bizony megbarátkozni azzal a felfogással, mely a liberális urak s a Horánszky beszédéből is folyton előbiczzen.

Ezek a jámbor urak a merkantil szellemet, mint valami koronát tekintik, melyet a maga sérthetetlen szent nimbuszával a modern haladás geniusza tett a nemzet fejére.

Ezt tehát csak tisztelni szabad, de pénzre beváltani nem.

Hát mi másként látjuk a modern nemzetgazdasági ágak viszonyát, avagy maradjunk a kapós neveknel: a merkantilizmust az agrarizmussal.

Mint valami ékes s bár idegen műveltségű, de kedves menyasszony jött az agrárius országba a merkantil irány.

Gavallér nemzet vagyunk. Hozományt nem kívántunk az új arától, csak azt, hogy szeressen bennünket s olvadjon egészen hozzánk. A mire szüksége van, adunk mi neki. És felruháztuk ékesen a menyecskét, telket, állami segílyt, adómentességet adtunk a merkantil szellemnek, sőt ékszereket se sajnáltunk tőle, premiumokat és refakciókat.

Hát jó dolga volt az új nemzetes asszonynak a régi kuriában, de a móddal nőtt az igény is.

Új, modern épület kellett nem a veréb-fészkes salva gvardia, számadó helyett büro és sujtásos ruha helyett toalett. Ezt is megtettük, míg végre elfogyott a bankó, a nagy is, a kicsi is.

Most aztán felülkerekedett az agrár irányzat s a liberális párt, mint szerető anyós könnyezik leánya sorsán, ah! mily goromba a férj.

Pedig mit tesz az eladósodott férj?!

A sok ékszert kiszedegeti az ékszeres dobozokból, és eladni igyekszik, hogy legyen kenyér a háznál, a legutolsó divatot se nézi, hanem tartós jó ruhát akar csak engedélyezni, sőt a sok felesleges butort is beváltja s olcsóbb lakás után néz.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hamburg.

Irta: Dr. B. G.

(Vége.)

1901. augusztus közepén.

Mint mondom, itt nincs semmi kényszer. Vagy megnézel mindent hamar és aránylag igen olcsón (Egy ilyen körkocsikázás 4 márkába kerül) vagy csak ott nyitod ki a szemed s ott szállsz le, a hol épen kedved tartja.

Sajnos, hogy ez a berendezés más városokban, kivéve Páris s Londont, hiányzik. Az idegent nagyon kellemesen lepi meg s kívánatos volna, hogy minél hamarabb elterjedjen másutt is.

Legtanácsosabb ha az ember Hamburgban van, mindenekei előtt egy ilyen sétakocsizás közben szerezni tájékozást a városról. Így megtehető könnyen, hogy mi érdekel különösképpen s kocsikázásunk végével kényelmesen felkereshetjük ismét e helyeket. Hamburg, mely jelenleg a kontinens legnagyobb kikötője, hatalmas benyomást gyakorol az idegenre, különösen akkor, ha otthon előbb egyet-mást elolvasott a város fejlődésének történetéről. Ezek a statisztikai adatok elolvasva kissé szárazaknak tűnnek fel, de ha a hamburgi kikötő partjain állva, idézzük vissza azokat emlékezetünkbe, egészen más hatást gyakorolnak ránk s nagyon igazat adunk a hamburgi városháza híres pinczéjében az alapkö felett kifestett felírásnak, hogy:

„Mit Gottes Gunt durch Menschen hände
Kommt auch ein schwierig' Werk zu Ende.“

Ha elgondoljuk, hogy e kikötőbe évenként 72 ezer hajó fut be több mint nyolczadfél millió tonnatartalommal, ha eszünkbe jut, hogy a kikötő hossza 8 km., tehát körülbelül annyi, mint Nagyváradtól a Szent László-fürdő, ha megtudjuk, hogy a kikötő építési költségei több mint 200 millió márkát emésztettek fel, ha megpillantjuk a kikötő gőzdaruját, mely egyszerűen egyetlen kéznyomásra, 300.000 kilót képes felemelni, mindenesetre csodálattal fogunk adózni az emberi tevékenységnek és hangyaszorgalomnak mely e művet létrehozta.

Németország nagy részét beutaztam s csaknem összes nagyobb városait megnéztem s így el merem mondani, hogy egyik sem gyakorol — még Berlint sem véve ki — az emberre olyan nagy benyomást, mint Hamburg.

Maga a város is nagyon érdekes és festői. Akár a matröz negyedekeket barangoljuk be szűk utcáival s ezernyi csapszékeivel, akár a páratlan Alster bassin partján sétálgatunk vagy a milliomosok pompás villa negyedét nézzük végig. Nem olyan konvencionális hétköznapi unalmas város, mint a német városok nagy része, melyek csupa hosszú egyenes, magas bérszállodáktól szegélyezett utcákból állanak, az elmaradhatlan Bismarck vagy Vilmos császár szobrokkal, hanem változatos, élénk formái és meglepő.

Egyes részei igen élénken emlékeztetnek Londonra, különösen a dockok melletti negyedek.

Művészi és építészeti szempontból is előkelő hely illeti meg a legelső Hanza várost. — Legpompásabb épülete Hamburgnak a német renaissance stílusban épült városháza, mely 11 év alatt készült el s 10 millió márkába került (nem tehetek róla, de muszáj egy kis statisztikai adatot is belevegyíteni). Főtornya 112 méter magas. — Pinczehelyiségét egy fényűzéssel berendezett elegáns vendéglő, a »Rathswinkeller« foglalja el, hol méregdrága minden. Sört nem lehet kapni benne, legolcsóbb bora, melyre csak hosszas böngészés után talál az ember a másfél méter hosszú »Weinzettel«-ben, 80—90 kr. Ezért kapni 2—3 deczi bort. Az ételek ára megfelelően drága. Legolcsóbb az angolna, egy márka egy kicsinyke adag, de hát ezüst tálon adják elődbe.

Ha már a drágaságról van szó, be kell vallani, hogy Hamburg nem olcsó város. Szállodái rendkívül elegánsak, de meglehetősen drágák is. Olcsó hoteljei is vannak ugyan, de nem tanácsos oda menni. Eltekintve attól, hogy az olcsó szobákban az ágyak hallhatatlanul rosszak, a fáradt utasra nézve pedig ez a legfontosabb, a társaság is igen vegyes. Az ember mindig készen lehet rá, hogy a szomszéd szoba lakója éjjel kirabolja s elillan. E kisebb szállodák vendégei ugyanis kivándorlókkal, Amerikába szökő sikkasztókkal, kalandorokból s hasonló kétes existenciájú egyénekből állanak, kiknek sok veszíteni valójuk nincs s ilyen lopásokból nem nagy dolgot csinálnak. — A szobák zárai nagyon rosszak. A

Helyesen teszi. S ha a liberális anyós zokog ezen, nem kell megindulni a könynyeken.

Igy a merkantilizmus kikapós, puczos asszony volt, majd ha egy kicsit dologra fogják, talán jó magyar menyecske válik belőle, a ki nem csak költi a készet magára, de keres is a család számára, vagy legalább — megtartja a vagyont.

Az agrár törekvések nem teszik tönkre a kereskedelmet, sem ellentétbe vele nem helyezkednek, de azt akarják, hogy ezután ne embereket egyen — hanem maga kereste kenyerét.

Horánszkynek tehát bátrabban is ki kellett volna terjeszkedni a gazdasági kérdésre, nem csak úgy félig, mi miatt kissé szintelen ez a rész.

Amit a takarékoság és gazdasági reformról mond, az igazán nemes gondolkodás és érett politikai ítélet eredménye.

Nagy örömünkre szolgál mindezek mellett, hogy mint másoknál, úgy Horánszky-nál is az agyon csépett és üres közjogi kérdések helyett mind erősebben ezek a vitális belpolitikai kérdések lettek dominálók.

Ezen az uton lehet szó csak — igazi haladásról. P—y.

Vádak Bánffy ellen.

Mához egy hétre újból megnyílnak a képviselőház kapui és már ma olyanok a kilátások, hogy a parlamenti tanácskozások kezdete nem csak hogy nyugalmas nem lesz, de valószínűleg viharosnak ígérkezik. A nyári szünetnek éppen a vége felé történtek ugyanis megint olyan dolgok, a melyek megzavarták az egyes pártoknak s a pártok egyes részeinek nyugalalmát, békétűrését. Itt van egyfelől a báró Bánffy volt miniszterelnök ellen való vád az alkotmányosság megszüntetéséről, a mely vád egy bécsi lap hírmondása alapján keletkezett. A képviselőház legelső ülésén, napirend előtt

kulcsok rozsdásak s nehezen fordulnak. Csak bekukkantam egy ilyen szállodába, de minden kedvem elment tőle. Inkább fizet az ember 4—5 márkát egy kis szobáért egy nagy hotelben, de éjjel legalább nyugodtan alszik s nem kell félnie sem a nagy sem a kis látogatóktól. Értvén ez utóbbiak alatt azokat a kedves kis állatokat, melyeket Arany János egy makámájában is hallhatatlanná tett, pedig elég hallhatatlanok voltak azok már Arany előtt is.

Feltűnő Hamburgban a sok, nagyszámú protestáns templom, melyek csaknem kivétel nélkül műalkotások s érdemesek a megtekintésre.

Nagyon érdekes a Hagenbeck világhírű állatparkja is, hol a legkülönfélébb vad és ragadozó állatok várják, hogy valamelyik nagy európai város állatkertjében befejezzék hosszú utazásukat.

Hamburg kiránduló helyekben is nagyon bővelkedik. Legkedvesebb ezek között az E-be partján fekvő Blankenese, a hamburgiak legkedvesebb kiránduló pontja, melyet nagyon szeretnek »ein Stück Sweicz«-hoz hasonlítani, bár erős fantázia kell hozzá, hogy valaki elhiggye, de hát úgy van a nagyvárosi ember, hogy mindent szeret menekülni a kémények fojtó kőszénfüstje s az utcák porfelhői elől. Ilyenkor egy kis zöld mező néhány fával, egy nyáját legeltető kecskepásztor megpillantása nagyobb élvezetet szerez neki, mint egy svájcinak a Rigi Kulm tetejéről a naplemente.

»Aus dem wilden Lärm der Städtler
Flüchtet er sich nach dem Wald,
Lustig rauschen dort die Blätter,
Lust'ger Vogelsang erschallt.«

akarják szóvátenni ezt a vádat, nyilván mindjárt a vád alá helyezési kérvény bejelentése kapcsán. Viszont azok, a kiknek talán van mit tartaniok e vád szóvátételétől, arra való törekvésükben, hogy e szóvátétel elkerültesse, egy újabb nagy hibát követtek el. Akként igyekeztek szolgálai céljukat, hogy megtámadták a **volt nemzeti pártot**, báró Krieghammer lemondásának hírével kapcsolatosan azzal vádolva meg, hogy annak idején a Hentzi-szobor ügyében e párt Krieghammerrel, Luegerékkel s a bécsi kamarillával szövetkezve járt el s így buktatta meg Bánffyt. Nemcsak budapesti, hanem bécsi lapokban is terjesztették e hirt s ezzel — éppen az ellenkezőjét érték el annak, a mi e képtelen híreszteléssel céljuk volt. Mert nemcsak hogy a Bánffy-ügy tárgyalása nem maradt el miatta, hanem gróf Apponyi Albert, a volt nemzeti párt vezére, ki mind-edig a Bánffy-ügy tárgyalásán nem akart résztvenni, e vád folytán elhatározta, hogy meg fog jelenni a képviselőház legközelebbi ülésén s ott a Bánffy-ügy tárgyalása során fel is fog szólalni.

A szerb skupstina.

Az új skupstiuában a kormánynak tulajdonító többsége van. A képviselők száma 130, ebből 98 radikális vagyis kormánypárti, a többi haladópartii és liberális. Teljesen ellenzéki csak 6 liberális képviselő, mert a haladópartiiak hajlandók a radikálisokkal való kompromissumra. Az új skupstina képe egészen elüt a régítől. A parasztok kevésbé törekedtek mandátumot szerezni, úgy, hogy számuk a mostani skupstinában csak 32, míg a kereskedőké 51, a többi ügyvéd, tanár, orvos stb. A szenátusnak 50 tagja van; ebből 30 életfogytiglan kinevezett, 20 pedig választott. A kinevezettek csupa magas állású emberek, mint államtanácsnokok, követek, tábornokok stb. A választottak között van 6 kereskedő is.

A pénzügyminiszter és a tisztviselők fizetése.

A pénzügyminiszteriumban, mint a »Bud. Levelező« értesül, Lukács László pénzügyminiszter intézkedése következtében megkezdődtek a **tisztviselőkérdés rendezésére vonatkozó előmunkálatok**. A pénzügyminiszter első sorban a helyzettel kíván tisztába jönni s evégből megkeresést intézett az összes társmiszteriumokhoz, amelyben kéri, hogy rövid idő alatt állítsák össze szolgálai áganként az összes státusokat, kitüntetve az alkalmazott tisztviselők fizetési és lakbér-járandóságait, valamint az egyes miniszteriumok rendelkezése alatt álló szolgálai ágak összes megállapított személyzeti kiadásait.

Oroszok a Balkánon.

Bécsbe bizalmas hírek érkeztek Oroszországnak a Balkánon való uralmairól. Arról beszélnek, hogy a Pruthnál és a török határon **nagy orosz hadseregek gyülekeznek**, jelentik továbbá az orosz dunai torkolat megerősítését, Izmajlánál erődített orosz dunai kikötő építését, orosz hadihajók érkezését és a Duna kiliai torkolatában egész **torpedó-flotilla** megjelenését. Nyilvánvaló, hogy Oroszország az Aldunán katonailag uralkodni akar. Ha ezek a hírek megfelelnek a valóságnak, úgy Ausztria-Magyarország bizonyára nem fog késni az óvatosságkövetelte rendszabályok foganatosításával. Ha fennáll a monarchia és Oroszország közti létrejött entente s ha annak van érvénye az életben is, úgy joggal csodálkozhatunk, hogy az ententet aláíró barátságos hatalom

ily harcziás előkészületeket tesz, a melyeket monarchiánk semmivel sem provokált. Sőt ellenkezőleg, szinte önmagunkat vádolhatjuk hanyagsággal és bizalomtullengéssel, hogy az efféle orosz tervekre nem gondoltunk előre s nem szabtuk ezek eshetőségéhez Balkán-politikánkat. E hírek után igazoltnak látszik az a feltevés, hogy Sturdza bécsi látogatása nem egyszerű udvariassági aktus, hanem összefügg a Kelet felől fenyegető veszedelemmel. Sturdza hosszas beszélgetést folytatott a közös külügyminiszterrel és mindjárt Goluchovskinál tett látogatása után bő táviratot küldött Károly királynak. Az orosz készülődések, a bolgármacedon mozgalom, Szaráfov fölmentése s az ehhez fűződött eszmecsere, bizonyára bőszéges anyagot szolgáltatott ehhez a távirathoz.

A foktöldi fölkelés.

A Rheinisch Westphälische Ztg. fokvárosi jelentései szerint a fokvárosi fölkelés és az egész délafrikai fölkelés válság felé halad. A demoralizáció a gyarmatban egyre terjed. A lakosság elhagyja az országot és a szántóföldek megmunkálatlanul maradnak. A cenzura megsemmisít minden külföldről érkező lappeldányt és még az angol lapokat sem engedi forgalomba jutni. A vasutak személyeket csak külön engedéllyel szállítanak. A búr csapatok rendületlenül állanak vezéreik mellett és elvannak tökéelve rá, hogy az ország védelmében, ha kell, a legutolsó szál emberig harcolnak.

Magyar keresztény iskolatestvérek.

Régi panasz, hogy a magyar közoktatásügy még mindig nincs azon a színvonalon, a melyen lennie kellene s a honnan beolvasztó erőt gyakorolhatna a nemzetiségekre.

Ily körülmények közt örömmel kell fogadunk azt a hirt, hogy az **iskolatestvéreknek** külföldön kiváló eredménnyel működő kongregációját Magyarországon is meghonosítják. Nem külföldi tagok jönnek be, hanem magyar ifjak számára nyitnak külön képezdét, hol a magyar vallásos és hazafias oktatás bajnokaivá nevelik őket.

Üdvözöljük a magyar tanügy legújabb katonáit s áldást remélünk működésükre.

Ez ügyben vettük a következő sorokat:

Több oldalról érkezett felhívásnak tesztek eleget, midőn e lapok hasábjain felelek mindazoknak, akik a magyar iskolatestvérek sorsa iránt melegen érdeklődnek.

Ezt az eléggé nem dicsérhető férfitársulatot **La Salle szent János** alapította 200 évvel ezelőt **Franciaországban** s tagjai arra vállalkoztak, hogy a legszegényebb munkás néposztály elhagyott, elárvult férfi gyermekeit gondozás alá vegye, tanítsa, nevelje s így az állam- és egyháznak egyaránt hasznos polgárokat adjon. Ezen férfi társulat tehát csakis kizárólag fiu-gyermekek tanításával és nevelésével foglalkozik, de azután a fiu-gyermekeket az óvodától kezdve a nép-, polgári-, real-, kereskedelmi-, földművelési és ipariskolákban keresztül is vezeti; és nemcsak elméleti, hanem gyakorlati kiképzésben is részesíti, amennyiben a kézmű-ipar minden ágából ipar-műhelyek vannak, ahonnan a legjelesebb iparosok s az állam legmegbízhatóbb polgárai kerülnek ki.

Az ismert világrészekben mindenütt vannak a keresztény iskolatestvéreknek házaik s a fiuiskolák, pld. Bécsben, az összes árva-házak az ő vezetésükre vannak bízva.

Mi magyarok bár közvetlen szomszédságunkban, Bécs mellett **Strebersdorfban** van a keresztény iskolatestvérek anyaháza, alig ismerjük e kitűnő társulatot; csakis a nagyméltóságú püspöki kar és főuraink áldozatkészségének köszönhetjük, akik éveken át a vállalat-

kozó magyar ifjakat Strebersdorfban tanították, akik a képesítővizsgát *Esztergomban* és *Győről* tették le, hogy Magyarországon már 3 helyen vezetnek fiú-iskolákat és pedig *Csor-nán*, *Budapest*en és *Ürményben*. Ez utóbbi helyen a fiúk tanításán és nevelésén kívül a kántori teendőket is végzik.

Ha a keresztény iskolatestvérek-társulata csak a népiskolákkal és kántori teendőkkel foglalkoznék is, már is felkellene azt karolnunk, mert hisz hittközségeinkben a csekély fizetésért, ha állami segéllyel kapunk is tanítókat, de kántort semmiesetre sem fogunk kapni; de, mint már fentebb említettem, a fiú-gyermekek nevelését az óvodától fogva vezetik mindaddig, míg a tudomány, vagy kézmű-ipar téren kifejlődött, megismosodott megbízható, teherviselésre képes polgárt nem adnak az államnak.

A társadalom hálás is a keresztény iskolatestvérek iránt, mert az összes ismert világrészekben, ahol csak házaik vannak, azok mind közadakozásból jöttek létre.

Jelenleg Franciaországban 1141 házuk van, amelyekben 10519 iskolatestvér működik áldásosan. Belgiumban 56 ház 746 tes vérrel, Olaszországban 24 ház 338 testvérrel, Ausztria és Németországban 20 ház 377 iskolatestvérrel, Spanyolországban 43 ház 330 testvérrel, Északamerikában 128 ház 1482 testvérrel, Délamerikában 23 ház 208 testvérrel, Algírban 11 ház 143 testvérrel, Chinában 3 ház 50 testvérrel, Indiában 8 ház 95 testvérrel, az egyesült szigeteken 42 ház 545 testvérrel. Az iskolatestvérek száma ezek után mintegy 15 ezer, az iskolatestvér jelölteké pedig mintegy 5000-re tehető.

Mi természetesebb tehát, minthogy édes hazánkban is megindult a mozgalom s e czímen *A magyar keresztény iskolatestvéreket képző és segélyező országos egyesület*-társulata van alakulóban, melynek alapszabálytervezetét gróf *Festetics Pál* ö Múltósága elnöke alatt egy szűkebb körű bizottság már ki is dolgozta és ez év őszén fogja a fővárosban közgyűlés elé terjeszteni. Ez az egyesület vállalkozik arra, hogy a magyar keresztény iskolatestvéreket (Schulbruder) édes hazánkban anyaegyházat létesítsen s anyagi szükségleteiről gondoskodjék anélkül, hogy az iskolatestvérek beléletét és intézményeiket a legkevésbé is érintené. Az e célra alapítványok, tagsági díjak, adományok és hagyományokból stb. befolyó pénzek jól elhelyezett tőkét képeznek, mely gazdagon fog kamatozni a nemzetnek azáltal, ha a szakmájukkal hivatásszerűleg foglalkozó magyar iskola-testvérek az ismerettel, a tudomány- és munkaszeretettel az édes haza szeretetét is beoltják tanítványaik lelkebe s így az állam- és egyházra egyaránt hasznos polgárokat nevelnek, akikre a korona minden viszonyok között bizton támaszkodhatik.

Örömemre szolgál azt is az érdeklődők tudomására hozni, hogy a *magyar keresztény iskolatestvérek első anyaháza már meg is van véve Nyitra-Bajnában*.

Fölvételre eddig 10 magyar ifju jelentkezett, a mi kezdetnek nagyon szép s ezek közül hatnak eltartási költségeire már fedezet is van.

Ha a jó Isten is úgy akarja, akkor *Nyitra-Bajnában a magyar keresztény iskolatestvérek anyaházát folyó év szeptember 15-én Isten nevében megnyitjuk*.

A magyar keresztény iskolatestvéreket képző és segélyező egyesület, amint vagyoni viszonyai megengedik, földművelési és kereskedelmi iskolákat is nyit az iskolatestvérek vezetése alatt Nyitra-Bajnában s a mi talán legfontosabb iparműhelyeket állít fel, hogy a legszegényebb munkás néposztály elhanyagolt gyermekeiből hasznavehető munkás iparosok képeztesse.

Ha igazán szeretjük édes hazánkat s igazán szívünkön fekszik annak jövő boldogsága, úgy minden megtakarított és nélkülözhető filléreinket hozzuk a haza oltárára és lépünk a *magyar keresztény iskolatestvéreket képző és segélyező egyesület tagjai közé*. Nincs az az ember széles e hazában, aki *egy koronát* ne volna képes, mint tagsági díjat, a haza oltárára hozni s ha mindenki hazafiúi kötelességé-

nek ismeri, hogy legalább egy koronával tagja legyen az egyesületnek, úgy a szép cél megvalósítása csak rövid idő kérdése.

A tagok számától és áldozatkészségétől függ tehát, hogy a magyar iskolatestvérek áldásos működése édes hazánkban minél tágabb mederben, minél előbb kezdetét vegye.

Alapszabálytervezetét és belépési nyilatkozatot megkeresésre bárkinek azonnal küld.

Ürmény, (Nyitra m.) 1901. aug. 15.

Dr. Tóth Károly.
uradalmi orvos.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Augusztus 29. Iskolaszéki ülés d. u. 3 órakor.
Szeptember 1. A szabadelvűpárt képviselő-jelölő gyűlése.
Szeptember 2. Megyei közigazgatási ülés d. e. 9 órakor.
Szeptember 4. Tisza Kálmán beszámolója.
Szeptember 5. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.

* **Ünnep az Orsolya-szüzeknél.** A helybeli Szent Orsolyáról nevezett zárda ma Szent *Agoston* ünnepét üli; e nagy férfiú megtérése után nemcsak önmaga haladt az erény és tökéleteség útján s nagy bölcsességre és műveltségre valló tudásával fényt derített az egész keresztény katolikus anyaszentegyházra, hanem másokat is siettetett a tökéletes élet alapelveivel megismertetni; a tökéletesebb életre hivatottak számára szabályt irt elő, melyeket követve, sokan nyerték el az örök glóriát. — E szabályok szerint élnek a helybeli Orsolya-apácák is, ezért ülik ők ma a nagy szent emlékét. Ez ünnep alkalmából ma, szerdán a zárda-templomban ünnepélyes istentisztelet lesz, a szt. misét d. e. 10 órakor *Vinkler József* vál. püspök, nagyprépost fogja mondani; megelőzőleg *Fetser Antal* apát-kanonok fél 10 órakor ünnepi szónoklatot tart.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. itélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe *Szévolc János* végzett joghallgatót díjaz joggyakornokká, dr. *Goldberger Ödön* ügyvédjelöltet pedig díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

* **A magyar benczések jubileuma.** Pannorhalma *kilenczszázéves* fennállásának jubileumát fényes ünnepek keretében ünnepelték meg vasárnap az ősi monostorban. A jubileumi nagy szentmisét *Fejér Ipoly* dr. főpát czelebrálta a tihanyi és dömölki apátok segédletével. Az ünnepi szónoklatot *Vojnich Döme* alperjel tartotta, méltatva Pannorhalma jelentőségét az elmúlt, dicsőséggel, vérrel, örömmel és bánattal teljes kilencz évszázad folyamán. A jubiláló benczészrend a nagy ünnep alkalmából XIII. *Leo* pápának, *Ferencz József* királyunknak, *Vaszary* bibornok-hercegprímásnak táviratban fejezte ki hódolatát és üdvözlését. Az istentiszteletet ünnepélyes rendi nagykaptalani gyűlés követte.

* **Öngyilkosság csókokkal.** Egy amerikai újság — más nem is lehet — azt írja, hogy két szerelmes, Mr. Kael és Miss Faidten, látván, hogy a szülők nem egyeznek bele a házasságukba, elhatározta, hogy éhen fognak meghalni. A szerelmesek azt is elhatározták, hogy a halál bekövetkeztéig folyton csókolni fogják egymást. A második nap a csókok mind gyengébbek lettek és végül a két szerelmes holtan esett egymás karjába. Így is találták meg őket. Az amerikai forrás nem mondja meg, hogy a megható látványt ki nézte végig — de azt sem, hogy hányszor irták már meg előtte.

* **A gyermek-kórház felállítása.** A Szta-rovecsky hagyatékából felállítandó gyermek-kórház eredetileg, a hagyományozó intencziójához képest akként tervezték, hogy abban szegény szülők gyermekei nyernek ápolást. A belügyminiszterium egyik magas állású szakfőnökének a tanácsára határozta el Nagyvárad városa, hogy a kórházat nagyobb arányokban létesíti s nyilvánossági jogot kér a minisztertől. Ennek az az előnye lesz, hogy a szegény gyermekek ápolási díját az állam az országos betegápolási alapból megtéríti, a vagyonos szülők gyermekeinek ápolási költségeit pedig a szülők fizetik. Így azonban nem felelnének meg azon kívánalomnak, amely az örökhagyót nemes elhatározásában vezetett. A tanács gondoskodott erről is. A hagyomány kamataiból olyan gyermekeket ápolnának, akiknek szülei nem annyira szegények, hogy helyettük az állam fizesse a gyógydíjat, de ennek megfizetése mégis elviselhetlen teherrel sújtaná őket. Különösen szegény tisztviselők gyermekeit gyógykezelnék az alapítvány terhére. Az elkészített gyermek-kórházi szabályrendelet tegnap leérkezett a belügyminisztertől. Hajlandó megadni a nyilvánossági jelleget a kórháznak, ha az megfelelőleg lesz berendezve és felszerelve. E célból egy miniszteri biztost küld le Nagyváradra s annak véleménye alapján adja meg a belügyminiszter a nyilvánossági jelleget. A szabályrendeletre igen sok észrevételt tesz a miniszter, de ezek jó részben csak lényegtelen stilaris módosítások, amelyek könnyen keresztülvihetők. A városi tanács kiadja a szabályrendeletet a módosítások eszközzése végett a főszámvevőnek és a főorvosnak.

* **Adományozás.** Ö felsége *Fodor Sándor* kassai kanonoknak a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett *maróthi, Szepesti* Ede helyi esperes-plebánosnak pedig a *gajdobrai* czimzetes prépostságot adományozta.

* **Iskolaszéki ülés.** Nagyvárad város községi iskolaszékének tekintetes tagjait tisztelettel kérem, hogy a f. hó 29-én délután 3 órakor a városháza nagytermében tartandó rendes havi gyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1901. augusztus hó 26-án. *Hegyesi Márton*, iskolaszéki elnök.

* **A vértanu emléke.** *Rulikovszky* Kázmér, lengyel dzsidás százados kivégeztetése évfordulóján, ma, szerdán délelőtt 9 órakor a Szent László-templomban gyászszenntmise lesz. A requiem után megkoszorúzzák a magyar szabadság pártolásáért elvérzett vértanu sírját.

* **Ujabb mese a jezsuitákról.** Kacsavadászat bőven esik az ugorkaszezonban. Egy ilyen humorosan ható mesét talál fel most néhány francia radikális lap, mint kacsavadászatának fényes eredményét. Azzal a leleplezéssel állanak ugyanis elő, hogy a fasodai incidens, mely annak idején kis híjja, hogy háboruba nem keverte Franciaországot Angliával, tisztán a jezsuiták műve volt. Állítólag okmányokkal késznek bizonyítani, hogy *Marchand* őrnagy, kit a jezsuiták neveltek és a ki a francia kormány utasítása ellenére szállotta meg Fasodát, egyenesen *Dulac jezsuita páter parancsai szerint járt el*. *Dulac* páter volt az is, a ki annak idején Derouléddel a pucscot rendezte a köztársaság megbuktatására. A jezsuiták és az általuk vezetett royalisták ugyanis úgy gondolták a dolgot, hogy ha a háboru kitör Anglia és Franciaország között, úgy az elnököt azonnal leteszik, diktátort választanak és ily módon könnyen utját egyengethették volna az orléansok restaurálásának. — Persze olyan bolond nem igen akad, a ki ezt a naiv mesét el is higgye. Kacsának még megjárja.

* **A várva-várt eső.** A szomjas föld végre tegnap megkapta az áldásos esőt. Az utóbbi hetek tikkasztó hősége egészen kiszárasztotta a föld felületét; úgy a szántóföldön, mint a hegyeken araszos hasadások képződtek a szárazságtól. Pedig a gazdáknak sok értékű veteménye van kint s ezek fejlődését megakasztotta az eső hiánya. A szőlő mindenütt pompás termést ígér, de a tegnapi hosszas csendes esőzés erre is igen jótékonyan hatott; a szemek duzzadnak, a héja vékonyodik. Az ilyen pompás eső után mondja a gazda: jobban ereszt majd a szem.

* **Posta-távirda segédtisztai tanfolyam Nagyváradon.** A m. kir. posta-távirda és távbeszélő elnökgazgatója pályázati hirdetményt bocsátott ki, amely szerint a kezelési szolgáltatásban alkalmazandó és 1000 koronától 1400 koronáig emelkedő évi fizetéssel és lakpénzzel javadalmazott posta-távirda segédtisztek kiképzésére gyakorlati tanfolyamokat nyit. A nagyváradi posta-távirda igazgatóság kerületében Aradon és Debreczenben lesznek ilyen tanfolyamok.

* **A szegény emberek butora.** Megemlékeztünk a kir. pénzügyigazgatóság azon nagy megütközést keltett rendeletéről, hogy azon adóhátralékosok butorait, akiknél az első árverés nem vezetett eredményre, egy közös árverelő helyiségbe szállítsák s onnét árverezték el. Ráműtöttünk arra, hogy ez az abszurd rendelet nemcsak ellenkezik minden humanus érzéssel, de keresztülvihetetlen is. Végeredményében oda vezetne, hogy az állam csak nem kapná meg a hátralékos adót, sőt még a szállítás költségeit sem, mégis odalenne a szegény ember legszükségesebb butora. Elvártuk a városi tanácsból, helyesebben a helyettes polgármestertől, hogy ennek a Bach-korszakba illő rendeletnek a foganatosítását megakadályozzák. **Rimler** Károly helyettes polgármester a polgárság várakozásának meg is felelt s nem engedi, hogy zsbivásárt csapjanak a szegény adófizetők összehordott butorai felett. Tegnap átiratot intézett a nagyváradi kir. pénzügyigazgatósághoz. Az átiratban kifejti, hogy az abszurd rendelet kivihetetlen s ezért annak végrehajtását felfüggesztette. Kéri a pénzügyigazgatóságot, hogy a rendeletét sürgősen vonja vissza, mert az a helyi viszonyok miatt végre nem hajtható. Kijelenti egyúttal, hogyha a pénzügyigazgatóság nem hajlandó ezen rendeletet visszavonni, a város nevében közvetlenül a pénzügyminiszterhez fordul a rendelet megsemmisítése iránt. — Ezt az erélyes intézkedést megnyugvással veszi tudomásul a város lakossága, mert bizik benne, hogy végre a rendeletet kibocsátó helyettes pénzügyigazgató is belátja, miszerint képtelen rendelete elhamarkodott volt. Am ha mégis felülkerekedik a humanizmuson a fináncvirtus, a helyettes polgármester kötelessége ezzel szemben a legmesszebb menő eszközökkel is megvédeni az adófizető szegény polgárok érdekeit.

* **A legújabb emberbaráti intézmény.** Megjelent egy csodálatos rendelet a vasárnapi munkaszünet korlátozásáról.

(Vannak ugyanis olyan rendeletek is, a melyeket érdemes elolvasni, sőt meg is csodálni)

Azt mondja ez a fura kis rendelet, hogy a zálogházak vasárnap is nyitva tartandók.

(Helyes. Ha a koremsa nyitva van, miért zárók be a zálogházakat? Csak kell a szegény embernek pénzfórrást is nyitni, a honnan a pénzt a koremsába vigye?)

Es indokolja a rendelet azzal, hogy a zálogház — emberbaráti intézmény.

(Helyes. Epp olyan emberbaráti intézmény a szintén nyitva hagyott koremsa is; vidámitja az emberiséget mindkettő)

Még csak azt kell megjegyeznünk, hogy a rendeletet nem a Kakas Márton szerkesztősége bocsátotta ki, hanem a magyar királyi belügyminiszter.

(Ez is helyes. A Kakas Márton ugyanis meglehetősen unalmas és szellemtelen mostanában. A belügyminiszter igen helyesen cselekszik, ha pótolni igyekszik efféle humoros kis rendeletekkel).

* **A városháza építése.** A város árverelő küldöttsége buzgó igyekezettel megállapította az új városháza építésének feltételeit s a pályázati hirdetmény szövegét. Hogy a dolog halasztást ne szenvedjen, a pályázati hirdetményt már ma közlik a helyi lapok, a »Vállalkozók Lapja« pedig holnap, csütörtökön közli. A pályázati hirdetmény keltétől számított 28 napon belül adhatók be a pályázatok az új városháza építésére s így a vállalkozóknak elég idejük van arra, hogy részt vegyenek a versenyben. A városnak az az érdeke, hogy minél többen pályázzanak s ezáltal is előnyösebb eredmény érjék el. A pályázati hirdetményt lapunk mai számának hirdetési rovatában közöljük.

* **Pestis Budapesten?** Olyan hír érkezik Budapestről, a mely ha igaz, méltán megdöbbenheti az egész országot. Tegnapelőtt délután a konstantinápolyi egy óras vonat alig hogy megérkezett, leszállt róla egy utas és rögtön annyira rosszul lett, hogy a mentőket hívták hozzá. A mentők kevéssel két óra előtt künn is voltak s tolmács segítségével megállapították, hogy a megbetegedett egyént *Afolidisz* Györgynek hívják s a sulnoi kikötőből, vagyis oly területről érkezett, a hol *pestises megbetegedések miatt vesztegár van elrendelve*. Megállapították azt is, hogy a beteg a törvény kijátszásával kikerülte az elrendelt óvintézkedéseket s a *veszedelmes helyről minden fertőtlenítés elmulasztásával egyenesen Budapestre jött*. Afolidisz a mentők fél 3-kor a Rókus-kórházba vitték, a hol három óra után meghalt. A halottat rögtön a bonczházba vitték, a vele volt ápolók ruháit megégették s általában a legnagyobb fokú fertőtlenítést foganatosították. A külső tünetek ugyanis oly gyanusak voltak, hogy a *pestis-halál esete nincs kizárva*. Az orvosi bonczolás fogja kideríteni, mennyi alapja van a gyanunak. Egyelőre a legmesszebb menő óvintézkedések nyugtatják meg a közönséget, hogy a veszély továbbterjedése — ha ugyan arról lehet szó — meg van gátolva.

* **Horvát fürmedvény.** A *Sisacski Viestnik* cz. sziszei ujság legutóbbi számában a következő vad fürmedvényt közölte a magyar zászló ellen:

Szemtelenség! Tegnapelőtt, Ö Felsőre hetvenegyedik születésnapján a városban kitzetnek zászlóink, de mindezeket felülmulta az állomási épület főhomlokzatára már kora reggel kitzűzött és teljes hosszában és szélességében lengedező magyar zászló. Mindenki, aki csak ki-sé is saját fejével gondolkodik, észrevehette, hogy ez a legnagyobb kíméletlenség (Rücksichtslosigkeit) a vasutigazgatás részéről; mivel itt szó sincs szolgálati kötelesség teljesítéséről vagy hazafiasságról, hanem csak tüntetni akarnak a magyar hatalom nagyságával. Nem a legaljasabb neme ez a kihívásnak? Az állomásfőnök bizonyára tudni fogja, hogy az 1868-iki kiegyezési törvények értelmében Horvátországban csakis a horvát lobogónak van helye. Mindenki előtt ismeretes, hogy a zászló az államiság jelképe, mely egyik nemzetet a másiktól megkülönbözteti. Így gondolkodnak Közép-Afrikában a kietlen homoksvatagokon lakó nemzetek is, mert azoknak is megvan ismertető

jelvényük; csak a felvilágosodott Horvátország képezne ebben kivételt? A zászló a külön szervezetnek jelvénye, ennél fogva idegen lobogók kitzűzése Horvátországban tilos. Vagy azt hiszi talán egy közönséges magyar, hogy mi ilyesmit tovább is megtűrünk? Nem! Ez minden tisztességes horvátul gondolkodó és érző polgárnak megsértése, mi pedig ezek segítségével oda fogunk törekedni, hogy e sérelem megszüntetése. Szolgáljon ez a pár sor az állomásfőnöknek irányadónak, mert biztosíthatjuk, hogy az izgalom folyton növekedik és legközelebbi alkalommal kétszeres erővel léphet fel! Az idegen elleni szövetség bizottsága.

A kit nem vakított el annyira a horvátok ismeretes magyarfaló dühe, mint ezt a sziszei ujságocskát, tudni fogja, hogy az állomásfőnöknek nemcsak joga, de kötelessége volt a magyar zászló kitzűzése. Mert a vasutak Horvátországban is magyar állami intézmények és mert magyar pénzen horvát érdekeket istápolnak, ez még nem elég ok arra, hogy államiségukat a saját jogos területükön megtagadják. Ennyi elég a »zászló-kérdés« érdeméről, a sziszei ujság burkolt fenyegetőzéseire és izgatásaira pedig az ügyességek kellene megadni a méltó feleletet.

* **Kossuth Lajos anyja.** Kegyeletes eszmét vetett fel Budapesten Kossuth Lajos nevenapja. Az Irányi-asztaltársaságban *Farkas* Emőd hirlapíró a következő indítványt tette, a melyet az asztaltársaság nagy lelkesedéssel magáévá tett:

Mondja ki az Irányi-asztaltársaság, hogy *Kossuth* Lászlóné hamvainak *Brüsszélből* való hazaszállítása iránt és érdekében országos mozgalmat indít. Ebből a célból bizottságot küld ki, amely érintkezésbe lépve *Budapest* főváros törvényhatóságával, fölkeri, hogy a hamvakat a főváros saját költségén szállítsa haza. Amennyiben pedig ezt a főváros megtagadná, a mi alig hihető, indítson országos gyűjtést a sajtó bevonásával. Hogy pedig az egész Kossuth-család együtt nyugodhassék, terjessze ki a mozgalmat arra is, hogy *Kossuth* Lászlónak az alsó-dabasi temetőben nyugvó hamvai szintén a fővárosba hozassanak.

* **Nem akarnak kötélnek állani.** A pénzügyminiszter csekély 250.000 kor. évi bérösszegért akarja Nagyvárad város nyakára sózni a jövő évtől kezdve a hus- és borfogyasztási adó szedésének jogát, holott számszerint kimutatható, hogy eddig alig 210.000 koronát vett be a két fogyasztási adó címén Nagyvárad városa. De hát e tekintetben nem egyedül áll Nagyvárad városa. Ugy látszik, a többi városokkal is ilyen jóakarattal bánik el a pénzügyminiszter. Felhívta Kolozsvár városát, hogy a bor- és husfogyasztási adóért az eddigi 164.000 kor. helyett 206.000 koronát fizessen. Kolozsvár sem hajlandó kötélnek állani, a miniszter srófolási törekvéséhez.

* **Gróf Andrássy Gyula emlékszobra** tárgyában a miniszterelnök tudvalevőleg annak idején bizottságot küldött ki. Most, hogy a műkivitelével megbízott művész, *Zala* György szobrász, az emlékszobor talapzata mintáját és kiviteli tervzetét elkészítette; ezeknek a megbízására a miniszterelnök az emlékbizottságot szeptember 6-ára hívta össze. Erre az ülésre, melyet Zala műtermében tartanak meg, a polgármester is, mint a bizottság, meghívót kapott.

* **A katonai becsület.** A metzi helyőrségben történt a következő eset: Egy hadnagy mulatság közben ittas állapotban arcul ütötte egy főhadnagy barátját. Másnap, mikor kijózanodott, ezer bocsánatot kért megsértett barátjától, a ki tekintve, hogy a hadnagy önkivületi állapotban követte el a sértést, megbocsátott és ez ügyben nem tett további lépéseket. Csak hogy a becsületbíróskép másképp gondolkodott, összeült és a hadseregből való kitzáztatásra ítélte — nem a garázdálkodó hadnagyot, hanem a

főhadnagyot, a kinek a bíróság szerint a hadnagyt a bocsánatkérés daczára is ki kellett volna hívnia.

* A leveles Iadából. Régi könyvek molyette lapjai, poros fóliások, ócska írások közt két érdekes, régi feljegyzésre találtunk.

Az egyik a nagyváradi vízvezeték ősapjáról szól s annak emlékét őrizi meg, hogy már a XIX. század elején a Pecze vizét vízvezetékkel vitték a kapuczinusok kertjébe. Ez volt az első nagyváradi vízvezeték; meg van örököltve a következő ékes szavakban:

Peretsenyi Nagy László kéziratából 1821.

Quidó Capucinus Magyar-Országi születés — és Hazafi — Nagyváradon / az én édes Hazámban, amint híres Pázmán Péter Ersek mint boldog emlékeztető földim — mondja — *Boldog Asszony-Városában* (A mennyei Királyné Asszony Városában-Bonfini-Decad. 2. L. 40.) a hol János Pannonius, Vitéz János; és közelebb Bárdkay László; s tudós Fődirector Tokody György s más bölts emberek minden időben; a mint Vályi András Barátom Lexiconjában is írja, itt születtek / ezen Pap a Ferdökből folyó Vizen — melyet — Petze-vízének neveznek, oly Forgó Kereket épített, hogy alattomos földbe ásott Réz-tsövkön azon Vizet a' Capucinusok Kertjébe mintegy 300 ölnyre hajtván, ott pedig Ugró-tsön kifecskendezvén, egy Négy Hódból álló kertet száraz Időben, Nyárban, megöntözt; és más mesterséges Kútakat épített.

A második nyelvtörténeti szempontból hoz érdekes adatokat. *Mólnár* János jámbor polgárnak sok mindenre jó fürdőjét írja le. Hogy mi mindenről használt »a' ferödö«, azt ma bajosan hisszük; de hogy sok minden volt benne, azt mutatja a hozzá szükséges növények felsorolása. Érdekes közzétenünk a felsorolást már csak a népies növénynevekért is, amelyeknek egy része ma már ismeretlen szó.

Szól a feljegyzés a következőképpen:

Nemes Bihar Vármegyében, a jó Magyarok és Tudósok Hazájában, *Sorkad* Helységében — *Mólnár János*, Lakos jámbor Polgár a maga Tapasztalásai után — mint Fűvész — bizonyos — *Csombor, Okörfark, Egér, Kattan-Kóró, Paprony, Sárkelet, Rávány, Csomorika, Mályva, Réti pap-sajt, Pesertze, Babrád, Gyújtován, Ezerjő, Fapa, Pelhere, Székfü, Arva, s' más Tsalán, Vizitök, Kék-Lilom, Aszoka, Tsenger, Büdöske, Méhmádrány, Uti-, vízi, bágyi lapuk, Renevér, Erpeje, Ikroba, Terje, Leplén, Zongor, Ontóvén, Raveteg, Hinár, Szittyó, Mészke, Tetellen, Vadruta; Csaba-Ice* s több efféle nevezetű Fűvekből — Feredöket készített, és különösen a a Belső-sérelmeket; különösen a Külső-vágásos, fitzamadott, metszett, szegődött, marjult Tagokat feresztette, valami 40 kádjai voltak, melyekben a' gántsos, beteg, sinlódó Emberek lágymeleg — némelyek főrröb vízben mosódtak: sokakat porjaival kitisztított; megkent készített Irjaival; sőt Bétsbe is vitetett, a' hol — bölts — II. Joseff Császártól — *Arany-Nummizmat* kapott; már megholt 1799. Esztendiben.

EGYESÜLETEK.

Tagok felvétele a hivatalos tanító-egyesületbe.

A vármegyei hivatalos tanítóegyesületnek ez időszert k. b. 280 rendes tagja van; ez a szám Bihar megye tanítóinak mintegy (1/4) negyed része; az egyesület egyik főczélja, — mint azt az aug. 19—20-án Budapesten tartott országgyűlés hangsúlyozta — hogy kebelében az összes vármegyei tanítóságot összpontosítsa; ez annyival is inkább speciális érdeke minden biharmegyei tanítónak, mivel az egyesület a

tanítók gyermekei számára »Othont« létesít, melyben a biharmegyei tanítók gyermekeit *ingyen vagy nagyon csekély díjért nevelleti, kiiskoláztatja*; kölcsönsegélyalap létesítésén fáradozik, 2 melyből a tagok olcsó kamatra segélykölcsönöket nyernének, ezeken kívül igen humános feladatot teljesít, midőn *az elhalt tag nyomorba jutott családját 200 (kétszáz) kor. ingyenes segélyben részesíti.*

Mindezen kedvezmények daczára sokan még sem igyekeznek belépni az egyesületbe, hanem huzzák, halasztják a belépést, hogy annál kevesebb ideig kelljen fizetni az évi járulékot, (a mely 4 korona tagsági díjból s minden elhalt tag után 2 korona temetkezési járulékból áll); ennek a körülménynek, mely idővel még visszaélésekre is vezethetne, akarja a tanítóegyesület elejét venni, mert a midőn a jelentkező tagokat ezután csak úgy veszi fel, ha 50 éves korukat még nem érték el; az 50 éven felüli tanítókat is felveszi ugyan, de azokat semmiféle kedvezményben nem részesíti; még egy megszorítást tett az egyesület, azokat a tanítókat, kik ma a vármegyében működnek és 50 évnél nem idősebbek, 3 év lefolyása alatt, minden nehézség nélkül felveszi a rendes tagok sorába; 3 év elteltével azonban csak úgy veszi fel, ha 1901-ig tehát a mostani évig visszamenőleg az esedékes évi tagdíj és temetkezési díj-járulékokat együttesen befizetik. Mig ezáltal módot kíván adni az egyesület az összes biharmegyei tanítóknak felekezeti különbség nélkül a belépésre, másrészt az egyesület és a tagok érdekét kívánja megóvni az esetleges visszaélésektől. Ily irányban terjesztette fel a módosított alapszabályokat a kultuszminiszterhez jóváhagyás végett.

A F. M. K. E. közgyűlése.

A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület tátrafüredi gyűlését megelőzőleg az igazgatóválasztmány gyűlést tartott *Thuróczy* Vilmos elnöklésével, hogy a közgyűlés tárgyait előkészítse. Az évi jelentést *Clair* Vilmos főtitkár adta elő. Nagyobb vitát keltett a körmozgásbányai Simon-féle hagyaték ügye és az óvodák czime.

Andaházy Géza azt indítványozta, hogy az egyesület akár veszteség árán is igyekezzék megszabadulni a hagyatéktól, mert évről-évre ráfizet. *Vitális* Gyula, *Grünfeld* Náthán és *Hulyák* Antal hasonló értelmű felszólalása és *Tanics* Imre ügyvezető alelnök felvilágosításai után a választmány elhatározta, hogy a hagyaték birói elárverezését fogja szorgalmazni.

Az óvodák cziménél *Berecz* Gyula turócsmegyei tanfelügyelő azt indítványozta, hogy az egyesület ne állítson több óvodát, hanem inkább arra vesse a fősúlyt, hogy az iskolából kikerült idegen nyelvű gyermekek magyar szellemben tovább neveltesse. Szervezen az egyesület minél több ifjúsági egyesületet, olvasó- és daloskört.

Az elnökség nevében *Clair* főtitkár figyelemzót szólott, hogy az egyesület eddig is sokat tett ezen a téren és utal az évi jelentésre, a mely szerint az egyesület a múlt évben tizenegy népkönyvtárt, olvasó- és daloskört szervezett, a melyek a magyarosodásnak igen fontos tényezői a Felvidéken.

Czobor László óva inti a gyűlést, hogy ötletszerűen ne változtassa meg az egyesület programját, a mely 19 év óta olyan fényes eredményvel bevált. *Vitális* Gyula, *Gyürky* Géza, *György* Aladár és *Janits* Imre felszólalásai után a gyűlés az indítványt melőzte.

Krasznayánszky Károly elismeréssel emelte ki, hogy az egyesület ujabban olyan tanítókat jutalmaz, a kik az iskolán kívül társadalmi uton is szolgálatot tesz a magyarosodásnak. A gyűlés azután 50 új tagot vett fel, köztük a

nyitra vármegyei tanítótestület, a mely alapító tagul és herczeg *Esterházy* Miklósné, született *Andrássy* Irma grófnét, a ki örökös tagul lépett be.

Andaházy Géza indítványára *Clair* Vilmos főtitkárnak eredményes és buzgó működéséért elismerést szavaztak.

TANUGY.

Beiratások és vizsgálatok a gymnasiumban.

A nagyváradi prem. főgymnasiumban az 1901—92. iskolai évre szóló beiratásokat szeptember hó 2-ik és 3-ik napján tartjuk meg.

A magán vizsgálatok írásbeli részét aug. hó 31-én d. e. 8 órakor kezdjük meg.

A pótló, kiegészítő és javító érettségi vizsgálatok szóbeli része szeptember hó 9-én lesz.

Az érettségi írásbeli vizsgálatokat szeptember hó 3—7 napjain tartjuk meg. A részletes dolgok az intézet hirdető tábláján olvashatók.

Nagyvárad, 1901. augusztus 27.

Az igazgatóság.

Beiratások a községi polgári iskolába.

A helybeli községi polgári fiu-iskolában a magánvizsgálatok szept. 2-án tartatnak meg, a felvételi-, javító- és pótlóvizsgálatok szept. 3-án d. e. 8—12-ig, d. u. 3—5-ig.

A beiratások szept. 4., 5. és 6-án d. e. 8—11-ig, d. u. 3—5-ig eszközöltetnek.

Felvétnak az I-ső osztályba a 9 évet betöltött, de 12 évet túl nem haladt oly tanulók, kik az elemi iskola 4-ik osztályát sikerrel végezték.

Felsőbb osztályba csak az előző osztály sikeres végzésével léphetni. Gymnázium és reáliskolából átlépő tanulók tanterv különbségi vizsgálat mellett vétetnek fel. Az elemi iskola 5-ik illetve 6-ik osztályából a polgári iskola 2-ik illetve 3-ik osztályába lépni kívánó tanuló felvételi vizsgálatot köteles tenni az illető polgári osztály tárgyaiból.

A beiratásnál felmutatandó az iskolai bizonyítvány, születési és himlőoltási bizonyítványok.

Tandij egész évre 16 korona, könyvtáridij 1 kor., 12 éven alul levő tanulók 30 fillér nyugdíjjárulékot is fizetnek. A tanterv különbözeti vizsgálat díja tantárgyanként 4 korona.

A beirási idő elteltével felvételért az igazgatóságához írásban kell folyamodni.

Tanköteles (12 évet be nem töltött) tanulók szegénységi bizonyítvány mellett tandijmentességet nyernek, 12 évet betöltött tanulók azonban szegénységi bizonyítvány mellett csak az esetben nyernek tandijmentességet, ha iskolai bizonyítványuk legalább is elégséges.

A tanév megnyitása szeptember 7-én d. e. 9 órakor lesz.

A rendes tanítás szeptember 9-én veszi kezdetét.

Nagyvárad, 1901. aug. 17.

Az igazgatóság.

Beiratások a velencei r. k. iskolába.

A várad-velencei róm. kath. elemi fiu- és leányiskolába a beiratások f. évi szeptember hó 2-án, 3-án és 4-én tartatnak meg d. e. 8 órá-tól 11-ig, d. u. 2—5-ig.

5-én »Veni Sancte«.

6-án kezdetét veszi a rendes tanítás.

Nagyvárad, 1901. augusztus 27.

Az igazgatóság.

Pótvizsgálatok és beiratások a kereskedelmi iskolában.

A Nagyváradi Felső Kereskedelmi Iskolában a pótló- és javítóvizsgálatok augusztus 30-án d. u. 3-5-ig és 31-én d. e. 8-12-ig lesznek.

A beírás szeptember 2-ától 4-éig tart, d. e. 8-12-ig.

Az intézettel kapcsolatos kereskedő inasiskolában a beírás szeptember 9., 10., 11. és 12-ik napjain fog megtörténni d. u. 3-5-ig. A tanítás itt szeptember 15-én kezdődik s ekkor lesznek a javítóvizsgálatok is.

Az igazgatóság.

Igazságszolgáltatás.

Szuronyosan, csákósan a törvény előtt. Katonákkal mindig baj van, ha a megtisztelés módjával bele kell illeszkedniök a polgári életbe. Különösen a törvényszék előtt eszik meg az olyan jelenetek, hogy a bíró nem elégedve meg a katonai tiszteletadással, mely abban áll, hogy a közlegény csákóval a fején, szuronyjal az oldalán, teljes diszben jelenik meg, épp ellenkezőleg azt kívánja, hogy csákója levételével, szuronya letételével fejezze ki a bíróság iránt való tiszteletét. Ma egy eset teljesen tisztázza ezt a kényes etikett-kérdést.

Egy Eperjesi Lajos nevű hentes, ki most teljesíti a közös hadseregnél tényleges katonai szolgálatát, hozta meg végre a megbízható informálást az ezredparancsnokságtól, hogy a közös hadseregben szolgálók a katonai megtisztelés formáját használják a bíróság előtt, nevezetesen: csákósan, szuronyosan vágják magukat haptákba a törvény előtt.

Ellenben a honvédség emberei csákó s szurony nélkül, a polgár ember módjára tisztelik meg az ítélőszéket, ha dolguk akadt ott. Hogy pedig ez érdekes külsőség tisztázása után szó essék az esetről is, mely a tisztázásra alkalmat adott: Eperjesi még civil korában egy hentes kollégájának feltörte a ládáját s kilopta az aranyóráját. Ma azután a törvény színe előtt megtérítette a társa kárát, mire az nagylelkűen visszavonta panasztát.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Irta: Lucien Biart.

Francziából: K-6.

55.

— Uram, mondá az udvarnagy Miguel felé fordulva; egy oly ártatlan lelket, mint a keresztleányomat, könnyű megcsalni. Mily bizonyítékát adja szándékai tisztességes voltának?

— Én szeretem dona Micaelát, felelte a fiatal ember s ha önön vagy édes atyján kívül más merne kétkedni becsületemben, Istennek ajánlhatná lelkét.

— Miért gyűlöli ön don Estevant? Miért nem fordult hozzá?

— Mert tudom, hogy ő okozta atyám tönkrementét.

— Bizonyos ön abban?

— Atyám mondta.

— Visszautasítaná tehát ő, ha Micaelát elakarná venni?

— Ő szeret engem s ha megtudná, hogy életem boldogsága függ ezen egyesüléstől, elfeledné személyes sérelmeit.

— Estevan a legőszintebb ember mindazok között, a kiket valaha ismertem; ha az ön atyja megátkozta őt, hiszi-e ön, hogy elfeledi azt s odaadja leánya kezét?

— Igen keresztatyám, szakítá félbe Micaela, ha ön jár közbe érdekemben.

Alvarez megölelte őt.

— Nagyon fel vagy hevülve, mondá nyugtalanul.

— Mert megijesztett, nagyon megijesztett keresztatyám; szinte lázam volt s midőn őt olyan komornak láttam, azt hittem, meg kell örülnöm, de már elmúlt, mert ön szeret.

Miguel felszította a lángot a tűzhelyen, mialatt Alvarez igyekezett keresztleányát teljesen megnyugtanni, leültetni s ruháit megszáritani. A leány újra elmondta szerelmének történetét, lelkének harczeit.

— Mi nehezede esett volna később ezeket elmondani; de végre is feleljük el a mulat s adjunk hálát Istennek, hogy helyettem nem atyádat vagy unokabátyádat vezette ide.

— Boldognak kell lennem, Miguelé akarok lenni.

Alvarez összeráncolta homlokát.

— A feladat nehezebb, mint gondolod. Estevan nem az az ember, a ki visszavonja Ricardonak adott szavát.

— Unokabátyám szeret engem, megkérem őt s ő fel fogja magát áldozni értem.

— Nem hinném; Ricardo ki fogja hívni Miguel, a ki legkevésbé sem barátom nekem. Legjobb lesz, ha az egész dolgot lehetőleg titokban tartjuk még atyád előtt is. Akarod, hogy én elintézzem a dolgot?

— Ez legforróbb óhajom. Mily jó ön, pedig az előbb olyan borzasztó arcot vágott!... Nem lenne-e jobb mégis már ma este mindent elmondani atyámnak? Hogyan fogom megmagyarázni távollétemet?

— Előbb fogunk hazaérni, mint atyád, különben a legrosszabb esetben azt mondjuk, hogy együtt mentünk el és együtt jöttünk haza. Bücsüzzál.

Micaela kezét nyújtá Miguelnek, ki azt megcsókolta.

— Neki köszönheti az életét, szólta az udvarnagy a leányra mutatva s az ifju felé fordulva.

— Igen, felelt ez büszkén, megölettem volna magamat a nélkül, hogy csak a kezemet is fölemeltem volna ön ellen, mert tudom, mennyire szereti ő önt.

— Jó, jó viszonzá az udvarnagy, én nem kétkedem az ön bátorságában és remélem, ön sem kétkedik az enyémben. Beszéljünk inkább a jövőről. Itt szándékozik lakni nejevel?

A vihar megszűnt, egy napsugár hatolt be a kunyhóba. Hőseink a nagyobbik szobában voltak, mely azonban alig néhány lábnyi széles volt. Az alacsony bambusz-falakat fegyverek, nyerges és ruhadarabok borították. A másik helyiség a hálószoba volt.

— Ez csak olyan hamarjában összerótt menhely az eső ellen, felelt Miguel; hála Istennek Orizavában tisztességes házzal rendelkezem.

— Én megelégszem ezzel is, mondá Micaela kedvesére mosolyogva.

— Itt az ideje, hogy távozzunk, szakította félbe hirtelen Alvarez; csak még egyet, Miguel: adja szavát, hogy tudom nélkül nem fogja megkísérelni a Micaelával való találkozást.

— Holnap atyán el fog menni, hogy megkérje számomra Micaela kezét.

— Így csak siettetni fogja a Ricardoval való egybekelését. Feleli-e, hogy atyja nem a legszívesebben látott vendég lenne tanyákon?

— Akkor hát elmegyek magam.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZ.

A Vigszínház színésziskolája.

A Vigszínház színésziskolájában az előadások szeptember hó 1-én kezdődnek.

A rendes tanfolyam két évre terjed; kiválóan tehetséges tanulók számára azonban egy harmadik évfolyam is fog nyitni ösztöndíjas állásokkal egybekötve.

Az első évfolyamra olyan ifjak és lányok vétetnek fel, kik a színészpályára alkalmasnak találhatnak, a második évfolyamra pedig csupán az első évi tanfolyamot sikerrel elvégzett növendékek.

A színésziskola növendékei elméleti és gyakorlati oktatásban részesülnek és úgy a drámai, mint az énekes szakban kiképzést nyernek.

A felvételi vizsgálatra előlegesen jelentkezni lehet augusztus hó 28., 29. és 30. napjain mindennap délelőtt 10-től 12 óráig, a színésziskola helyiségében (Vigszínház épület.)

A felvételi vizsgálat szeptember hó 2-án hétfőn délután 3 órakor tartatik meg.

Kiskorú növendékek az előleges jelentkezés végett szülő vagy gyámmal jelenjenek meg.

Vizsgálati díj 3 korona, mely az előleges jelentkezés alkalmával lefizetendő.

A felvett növendékek azonfelül 2 korona beiratási díjat fizetnek.

Budapest, 1901. augusztus 25-én.

Ditrői Mór,
igazgató.

TAVIRATOK.

Magyar Szó a Politikai Értesítő ellen.

Budapest, aug. 27. (Saját tud. táv.) A »Magyar Szó« azt írta, hogy a nemzeti párt *Luegerékkel* szövetségbe állt, hogy *Bánffy Dezső* volt miniszterelnököt abból az alkalomból megbuktassák, midőn a *Hentzi-szobrot* a honvéd hadapródiskola udvarára helyezte át. A »Politikai Értesítő« erre a közleményre kijelentette, hogy ez minden alapot nélkülöz. A Magyar Szó viszont ma kijelenti, hogy fenntartja értesülését s felhívja a volt nemzeti pártot, hogy indíson ellene sajtópert, hogy előterjeszthesse adatait.

A görög király utazása.

Páris, aug. 27. A görög király átutazóban ma este ideérkezett és holnap reggel folytatja útját. (M. T. I.)

A pestis.

Budapest, aug. 27. (Saját tud. táv.) A bonczolás délután ért véget s ennek alapján konstataáltak az orvosok, hogy *Afolidisz* nem pestis következtében halt el, nem találtak semmi oly jelenséget, mely erre engedne következtetni. A kórházban megtették az óvintézkedéseket, ugyszintén a vasuton is, a halottat a rákos-keresztúri temetőben meszes gödörbe temették el.

A kínai események.

London, augusztus 27. A Times jelenti Sanghaiból: Natung, Kina meghatalmazottja, akit azzal biztak volt meg, hogy a japán kormány Kina sajnálatát fejezze ki Sugijama követségi titkár meggyilkolása miatt, kedden Sanghaiba érkezett és szerdán kellett volna tovább utaznia, de azt a parancsot kapta, hogy maradjon Sanghaiban. (M. T. I.)

Búrok harca.

London, augusztus 27. A Daily Telegraph jelenti Kilversunból 23-iki kellel: Krüger elnök egy beszélgetés folyamán kijelentette, hogy az angol kormány magatartását kivéve a dolgok állásában semmi sem változott. A búrok ugyanazt a taktikát követik, a melyet a háboru elején követtek. Ezt a taktikát azelőtt hadi taktikának nevezték, utóbb szabálytalan hadviselésnek, most pedig a

védelem taktikája. A búrok száma csökkent ugyan, de ellentállásuk ma is szabályszerű hadviselés minden lényeges kellékét mutatja. A búr vezérek, a búr kormány és a búr nép még uralodik. Kitchener proklamációjának csak egyhatása lehet a búrokra, t. i. az, hogy elkészeríti lelkeiket, megacélozza fegyvereiket és még makacsabbá teszi ellenállásukat. Az az állítás, hogy a két köztársaság összeesködött a dél-afrikai angol uralom ellen, rut hazugság. Ki mondja a mindenható Isten színe előtt hogy hazugság, a mely vérontást és pusztulást okozott. Isten tudja, hogy igazat beszél. Itt a földön tanui rá Salisbury és Chamberlain. Ők jól tudják, hogy igaz, a mit ő mond. Soha hazugság nyilvánvalóbb nem volt. De azért a két köztársaság függetlenségének és a fokföldi afrikanderek büntetlenségének biztosítása alapján még most is lehetne igaz, tartós békét kötni. (M. T. I.)

Suess Ede kitüntetése.

Bécs, aug. 27. A hivatalos lap mai száma Ö Felségének Suess Ede tanárhoz, a bécsi tudományos akadémia elnökéhez intézett következő kéziratát közli:

Kedves Suess dr.!

Akadémiai tanítói működésének befejezése alkalmat ad nekem arra, hogy hálálisan emlékezzem meg arról a gazdag munkáról, a mely az ön életét kitöltötte. A tudomány legnagyobb díszei közé sorozza önt; a törekvő tehetségeknek egy nemzedéke az ön vezetése alatt fejlődött. Mint a tudományos akadémia elnöke is legszebb jutalmát működésében lelte és a közéletben, különösen a közegészség terén kifejtett munkásságának mindörökké megüdvözlendő emlék van biztosítva.

Mindig jóakarója maradok.

Ischl, 1901. augusztus 24.

Ferencz József s. k.

Aratás Indiában.

London, aug. 27. Az indiai alkirály jelentti: Az aratási kitérés általában kedvezőek. Sok kerületnek azonban sürgősen több esőre volna szüksége. Az északi és középső tartományokban a túlságos sok eső károkat okoz. Az árak általában hanyatló félben vannak. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

A mármarosai kiállítás. Mármaros-Szigetről táviratozzák: A mármarosai kiállítás az annak kapcsán tegnap tartott értekezlettel együtt jelentékeny tényezőjévé lett a felvidéki nép felségélyezésére irányuló akciónak. A kiállítás ugyanis megmutatta, hogy melyek a nép készítette cikkek hiányai s hogy minő cikkek lehetne még ezen a vidéken előállítani. **Hege-düs** Sándor kereskedelmi miniszter jó előre óhajt már gondoskodni arról, hogy ezen iparcikkek piacra is találjanak, miért is az értékesítést rábízta a Magyar kereskedelmi Részvenytársaságra **Hege-düs** Sándor kereskedelmi miniszter tegnap meg szemléltette **mármaros-sziget-körösmezzei** vonalat, a mely tudvalevőleg egyike legnagyobb fáradsággal és költséggel épített vasutainknak. A minisztert erre az útjára elkísérték: Roszner Ervin báró főispán és neje született Forgách Klotild grófnő, Nagy Ferencz államtitkár, Szapocnyay Miklós, Perényi Zsigmond és Mihályi

Péter országgyűlési képviselők, Szabó Sándor alispán, Müller Károly főesperes, Örlössy Ferencz főlevéltáros, dr. Szabó József főszolgabíró és dr. Papp Tibor jogakad. igazgató. A miniszter délután fél 4 órakor érkezett vissza Szigetre és szívélyes búcsút véve a vendégszerető város és megye képviselőitől, elutazott Berzeviczére, **Berzeviczy** Albert látogatására. **Nagy** Ferencz és **Graenzenstein** Béla államtitkárok ugyanakkor visszatértek a fővárosba.

Az Osztrák-Magyar Bank állása

1901. augusztus hó 23-án. Bankjegyforgalom: 1,363 075.000 korona (—10,405.000 korona), érczkészlet 1,294 124.000 korona (+24,150.000 korona), váltótárca 281.037.000 korona (—20,140.000 korona), lombardüzlet 55,463.000 korona (—803.000 korona) és adómentes bankjegy-tartalék 244 671.000 korona (+17,459.000 korona.)

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1901. aug. hó 27-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 11.20—13.60. Kétszeres buza 11.60—11.20. Rozs 12.—11.60. Arpa 11.60—11.—Zab 11.80.—11.40. Tengeri: 10.40.—9.80. Borsó 34.—. Lencse 42.—. Bab 15.—. Köleskása 24.—. Burgonya 4.80. 100 kiló lángliszt 26.50. zsemlyeliszt 26.—. fehérkenyér liszt 25.—, barnakenyér liszt 22.—. széna fuvarral 5.—, szalma 1.— Szalonna 100.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükffa 6.40, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84 Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kőszó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szapan 48.—, mosott birka gyapja —.—. magyar gyapju —.—. Egy hektoliter óbor 64.—, új bor 52.—, mész 2.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.— kendermag 23.—. köles —.— repce 24.—, dió 52.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyú káposzta —, szalona 1.28, sertéshus 1.04, juh-hus 68, veres hagyma 12, fog hagyma 36, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. büköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. löhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1901. aug. hó 27-ről.

Egy pár első rendű jármás ökör 640—730, egy pár másodrendű jármás ökör 560—625, egy pár harmadrendű jármás ökör 260—540, 1 drbfőjös tehén 120—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 170—250. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180, 2 drb. veres borju 28—52, 1 drb. fél éves borju

38—54, 1 drb egy éves borju 46—80, két éves borju 76 240. 1 drb hizott sertés 84—156, 3 ár fél éves 30—36, 1 pár egy éves sertés 40—64, 1 pár két éves sertés 74—140. 1 drb igás ló 180—260, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36. 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóhbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1901. évi aug. hó 27-ről. Tiszta buza körülbelül 5600 hltr, kétszeres buza 430 hltr, rozs 2000 hltr, árpa 400 hkl. zab 230 hltr, tengeri 210 hltr, burgonya 350 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 135 drb, félhizott 230, sovány 240, süldő 630, malac: 580, hizott marha 21, jármás ökör 600, fejős tehén 290, borju 340, bivaly 19, juh és kecske 188, ló 466.

Kélech Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Hataridők.

	Budapest, aug. 27.
Buza októberre	— — — — — 0.—
Buza áprilisra	— — — — — 0.—
Tengeri	— — — — — 0.—
Rosz okt.	— — — — — 0.—
Zab ápr.	— — — — — 0.—
Káposzta, repce, aug.	— — — — — —

Értéktőzsde.

	Budapest, aug. 27.
Osztrák hitel	— — — — — —
Magyar hitel	— — — — — —
Államvasút	— — — — — —
Rimamurányi	— — — — — —
Magyar jelzálog	— — — — — —
Salgótarjáni	— — — — — —
Wagon-kölcsön	— — — — — —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. aug. 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — — 118.60
Magyar koronajárdék	— — — — — 92.80
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — — 121.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — — 100.40
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — — — 118.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — — 92.75
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — — — 100.—
Horvát-szlavónföldterhermentési kötvény	— — — — — 93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	— — — — — 174.—
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — — 144.50
Osztrák járadék papírban	— — — — — 98.75
Osztrák járadék ezüstben	— — — — — 98.65
Osztrák járadék aranyban	— — — — — 118.—
Osztrák korona járadék	— — — — — 95.75
Osztrák államsorsjegyek	— — — — — 139.50
Osztrák magyar bank részvény	— — — — — 16.65
Magyar hitelbankrészvény	— — — — — 639.—
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — — 627.50
Párisi vista	— — — — — 94.85
20 frankos arany (Napoleond'or)	— — — — — 19.02
Németbirodalmi márka	— — — — — 117.15
London vista	— — — — — 239.40
20 márkás arany	— — — — — 28.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Színes selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyük, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanell és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkek.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa czég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Tanulók jutányos ellátása.

Nagyvárad központján lakó keresztény uri család egy vagy két vidéki uri család gyermekét, kik gimnásiumot vagy kereskedelmi akadémiát látogatnak, teljes ellátásra és gondos nevelésre elfogad. Értekezhetni Kádár János fűszerkereskedőnél, vagy Borzutcza 396. szám alatt.

173-4-8.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

8861—1901. számhoz.

Ajánlati felhívás.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 249/8776—901. szám alatt kelt határozata alapján Nagyvárad Ujváros-részben levő 535. (régi reáliskola) és 536. (elemi iskola) számú telkeken levő összes épületek elbontása, az ócska anyagok megvétele és elszállítása s az említett telkeken tervezett **új városháza felépítésére** ezennel pályázat iratlik ki.

A teljesítendő munkák és kötelezettségek következők:

1. A fentemlített háztelkeken levő összes épületek lebontása és a kikerült anyag elszállítása, mely anyag vállalkozó tulajdonát fogja ugyan képezni, de azért fizet Nagyvárad városnak a bontási és elszállítási költségek megtérítése nélkül 4000, azaz négyezer koronát.

2. Ifj. Rimanóczy Kálmán építész által tervezett városház terv szerinti fel-

építése és pedig a részletes költségvetésben felsorolt árakért, u. m.:

I. Földmunka	12788·65
II. Kőműves és elhelyezési munka	335124·28
III. Kőfaragó munka	68970·24
IV. Vasmunka	61433·34
V. Ácsmunka	25508·38
VI. Cserépfedő munka	3267·04
VII. Bádogos munka	17677·96
VIII. Szobrász munka	9364·10
IX. Asztalos, lakatos, mázoló és üveges munkák	89048·30
X. Szobafestő munka	11761·32
XI. Kályhas munka	18100·—
XII. Központi fűtés	3672·40
XIII. Vizvezeték és csatornázás	13587·26
XIV. Villámhárítók és villamos csengők	1600·—
XV. Különféle munka	7362·54

Összesen . 679256·81

azaz Hatszázhetvenkilenczezerkétszázötvenhat korona és 81 fillér értékben.

Ezen munkák kivitelénél irányadók az építési tervek, műszaki leírás, részletes költségelőirányzat, az általános feltételek, a különös feltételek, a jelen ajánlati felhívás, a melyek alapját képezik a vállalkozóval annak idején kötendő szerződésnek s melyek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt, u. m. d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig megtekintethetők.

Az általános és különös feltételeket tartalmazó füzetek, ugyszintén a költségvetés a mérnöki hivatalban 20 koronáért megszerezhetők, illetve kívánatra az összeg előleges beküldése után postán is megküldetnek.

A vállalati feltételekből tájékozás végett közöltetnek a következők:

a) az összes bontási és építési munkák egy fő vállalatnak adatnak ki; egyes munkákra tett ajánlatok nem fogadlatnak el;

b) minden ajánlattevő köteles bánatpénz fejében az ajánlat benyújtására kitűzött határnap az árverést megelőző délelőtti 9 óráig a város főpénztárába 34000, azaz Harmincznégyezer koronát készpénzben, vagy a törvényben megállapított óvadékképes értékpapirokban letenni s az erről nyert nyugtát ajánlatához csatolni.

Ajánlatok csakis a hivatalosan megállapított és a városi mérnöki hivatalnál díj nélkül kapható úrlapon adhatók be.

Minden egyéb feltételek a fentebb említett feltét. füzetekben foglaltatnak.

Felhivatnak tehát a vállalkozni szándékozók, hogy a bánatpénz letételét igazoló nyugtával s egy koronás bélyeggel ellátott ajánlataikat legkésőbb folyó évi **szeptember hó 26-ik napjának délelőtti 9 óráig** alulírt kezeihez annál is inkább nyujtsák be, mivel ezen határidőn túl érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A beérkezett ajánlatok ugyancsak 1901. évi szeptember hó 26. napján délelőtti 10 órakor fognak felbontatni és nyilvánosan felolvasatni, mely eljárásnál az ajánlattevők is jelen lehetnek.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága föntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok felett saját belátása szerint, teljesen szabadon határozzon.

Nagyvárad, 1901. augusztus 26.

Komlóssy József,

jog- és gazdaságügyi tanácsnok, mint az árverési küldöttség elnöke.

176.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
k ö r l e v e l e k,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.